

Planeta Česko

*Informační
materiál pro
učitele a rodiče*

Obsah

1. Informace a doporučení pro učitele
2. O filmu a autorech
3. Planeta Česko - hlavní témata filmu
4. Inspirace pro výuku
5. Popisky k obrazové příloze
6. Projekt Les ve škole
7. Projekce filmu a kontakty
8. Pracovní list

1. Informace a doporučení pro učitele

1.1 Jak pracovat s tímto materiálem

Ve spolupráci se vzdělávacím centrem Tereza jsme pro vás zpracovali prohlubující informace o filmu *Planeta Česko*, jeho tvůrcích a vzniku. Najdete zde také návrhy aktivit a náměty k diskuzím, jež můžete ve výuce rozvíjet. Nejedná se však o hotový instantní plán výuky. Film se dotýká širšího spektra učiva různých vzdělávacích oborů RVP. Využijte tento materiál jako inspirační podklad a zdroj informací, a to zejména pro výuku na 1. a 2. stupni ZŠ.

Doporučujeme vám přečíst si následující text ještě před návštěvou kina, abyste věděli, co od filmu můžete očekávat a jak na něj žáky připravit. Zpracovaná témata můžete rozvíjet již před samotným zhlédnutím filmu. V závěru najdete také postup, jak si objednat film pro školní projekci.

1.2. Využití filmu pro vzdělávací účely

Dokumentární film *Planeta Česko* nemá omezenou věkovou přístupnost. Zajímá i dospělé diváky, v rámci školy je však vhodný zejména pro žáky 1. i 2. stupně základních škol. Film využijete jako poměrně silný inspirační zdroj pro rozbor některých témat v těchto vzdělávacích oblastech RVP ZŠ:

1. stupeň

Vzdělávací oblast: Člověk a jeho svět

Obsahové okruhy: Rozmanitost přírody

Vybrané učivo: znaky života, životní potřeby a projevy, průběh a způsob života, výživa, rozmanitost podmínek života na Zemi, vzájemné vztahy mezi organismy, základní společnosti, ochrana životního prostředí

2. stupeň

Vzdělávací oblast: Člověk a příroda

Vzdělávací obor: Přírodopis

Obsahové okruhy: Biologie živočichů, Ekologie
 Vybrané učivo: vývoj, vývin a systém živočichů, rozšíření, význam a ochrana živočichů, projevy chování živočichů, organismy a prostředí, vztahy mezi organismy a prostředím, populace, společenstva, potravní řetězce, rovnováha v ekosystému, ochrana přírody a životního prostředí

Vzdělávací obor: Zeměpis

Obsahové okruhy: Přírodní obraz země, Regiony světa, Životní prostředí

Vybrané učivo: krajina, přírodní a společenské prostředí, typy krajín, chráněná území přírody, globální ekologické a environmentální problémy lidstva

Průřezové téma: Environmentální výchova

Vybrané učivo: ekosystémy, základní podmínky života, lidské aktivity a problémy životního prostředí, vztah člověka k prostředí, přírodní dědictví, aktivity směřující k šetrnému chování k přírodním systémům

Doplňkový obor: Filmová výchova

Vybrané učivo: hlavní prvky filmového záběru, jejich význam ve vztahu k zobrazovanému obsahu, estetické kvality obrazových prvků záběru a jejich organizace, projekce a analýzy vybraných filmů všech základních proudů audiovizí

Konkrétní motivy z filmu:

Jedinečnost a bohatost české přírody
 Struktura české krajiny, formování krajiny, česká divočina

Různé druhy zvěře, unikátní, ohrožení a zajímaví živočichové

Rozmanité způsoby života, životní cykly, potravní řetězce

Podrobnější rozbor témat pak najdete v kapitole číslo 3.

2. O filmu a autorech

2.1. Základní údaje o filmu

Planeta Česko

Česká republika, 2017 • 81 min

Produkce: Radim Procházka

režie: Marián Polák

Komentář: Kryštof Hádek

Žánr: dokument

Stručná synopse

Naše příroda je pestrá jako málokde na světě. Krásu a dobrodružství máme na dosah ruky - stačí se jen dobře dívat! První celovečerní film o české přírodě ukazuje díky nejmodernějším technologiím fascinující dobrodružství zvířat a rostlin žijících kolem nás zcela zblízka. Seznamte se s tetřevem tokajícím za úsvitu, se vzácnými sysly, s nimiž na louce laškují děti, ledňáčkem prorážejícím při lovu střemhlav vodní hladinu, s lososy putujícími z českých řek do moře a zpátky nebo s užovkami v dramatickém zápase s rybí kořistí. Prožijte vzrušující výpravu za muflony, bobry, modrajícími žabáky a desítkami dalších hrdinů. Některé z nich možná ani neznáte - divočina přitom začíná hned za vašimi dveřmi!

2.2. Autoři

Marián Polák (*1977), scenárista a režisér

Jeden z nejvýznamnějších současných českých režisérů filmů o přírodě. Spolu s Janem Hoškem natočil řadu filmů pro Českou televizi, ekologické neziskovky (mj. Česká společnost ornitologická), pražskou ZOO apod. (mj. *Netopýři ve tmě*, *Ptáci nesou smrt*, *Oblasti ptáčích a lidské*, *Návrat divokých koní*, *Živý obraz lepšího světa*, *Betlém - naděje lužní krajiny*), za které byl oceněn na festivalech jako Ekofilm a NaturVison nebo výroční cenou FITES.

Radim Procházka (*1975), producent

Přední český filmový a televizní producent. *Rodina je základ státu* Roberta Sedláčka získala od kritiků ocenění Nejlepší film roku 2011. Karlu Vachkovi produkuje nejen filmy (nejnověji *Tmář a jeho rod*, 2011), ale organizuje i zahraniční retrospektivy (mj. ve washingtonské Národní galerii) a masterclasses (mj. na Harvardské univerzitě). V poslední době se zaměřuje na mezinárodní koprodukce a filmy debutujících režisérů. Zasedá v předsednictvu Asociace producentů v audiovizí, je členem Evropské filmové akademie a českým Producer on the Move 2011. Režuruje dokumentární filmy a píše scénáře. Společně s Markem Dudou režíroval film *Či je moje dítě?*, jenž byl podle poroty festivalu Academia Film Olomouc nejlepší český populárně-naučný film roku 2014. Od roku 2012 vyučuje na pražské FAMU zahraniční studenty.

Jan Hošek (*1961), scenárista

Filmový dokumentarista, absolvent PŘF UK a FAMU, autor a spoluautor asi šedesáti pořadů s přírodovědnou tematikou. Jeho knižní prvotina s vlastnoručními ilustracemi *Saola - aneb největší zoologické objevy* se stala v přírodovědných kruzích bestsellerem. Pro rakouský ScienceVision napsal scénář k filmu o Národním parku Kalkalpen.

Jiří Petr (*1958), kameraman

Po skončení studií na PŘF UK studoval na FAMU a pracoval v Krátkém filmu, nyní se věnuje tvorbě dokumentárních filmů, jeho specializací je natáčení volně

žijících živočichů. Jako kameraman pracoval pro Světový fond ochrany přírody v Itálii, mimo jiné na dokumentu o lovcích korálů ve Středozemním moři. V současnosti točí pro jednu z nejvýznamnějších evropských produkcí wildlife filmů ScienceVision z Rakouska. Podílel se například na mezinárodně oceňovaném dvoudílném filmu *Dunaj – Evropská Amazonka*. Nyní natáčí film o Národním parku Kalkalpen.

Hugo Habrman (*1964), kameraman
Uznávaný kameraman a autor filmů odehrávajících se pod vodou českých řek a jezer. Jeho práce je pravidelně oceňována na domácích i zahraničních festivalech.

3. Planeta Česko – hlavní témata filmu

V prostředí severočeských hnědouhelných dolů a výsypek, v místech, kde se před třiceti lety natáčel oscarový fiktivní dokument *Ropáci* a která i dnes na první pohled připomínají měsíční krajinu, začíná paradoxně skutečný příběh nezdolné divoké přírody. Pro většinu lidí je to symbol ekologické katastrofy, stejně jako třeba opuštěné průmyslové komplexy, bývalá vojenská cvičiště nebo šumavské hvozdy sežrané kůrovcem. Ovšem pro přírodu to jsou divoká místa, která přinášejí ozdravný a sebezáchovný proces. A ještě jedné věci vděčí česká příroda za svoji nezdolnost: je pestrá jako málokde na světě. Jen kousek za našimi humny se odehrávají každodenní dramata zvířat a rostlin, jimiž jsme fascinováni ve filmech z exotických koutů naší planety. Bažiny, pralesy, pouště, stepy či džungle velkoměsta, to všechno najdeme i u nás. Filmový štáb se vydává na roční dobrodružnou expedici, aby prozkoumal „planetu“ Česko.

NOVÁ DIVOČINA

Na místech, která člověk opustil a ponechal jejich vývoji, vznikají nová společenství, která nám umožňují lépe pochopit dynamiku přirozených přírodních procesů.

DISTURBANCE

K zásahům do krajiny docházelo vždy; na jednom místě nebude na věky věků stejný biotop, ideálem není všude les. Mezi přirozené disturbance patřil vítr, oheň či velká zvířata. Disturbance dnes povětšinou způsobuje člověk. Mnohé pro nás odpuzující jsou paradoxně přírodě blízké. Právě tyto zásahy jsou nutné pro zachování mozaikovitosti.

MOZAIKA

Je důležitou charakteristikou krajiny, která pomáhá udržovat její stabilitu. Mozaika je ale dnes pro fungování vztahů v rámci české krajiny nedostatečná, což vede k mnoha negativním důsledkům.

FRAGMENTACE

Dnešní krajina je mnohem víc než kdy jindy rozdělená na jednotlivá, ostře oddělená místa. To může mít pro ochranu přírody vážné důsledky.

KULTURNÍ STEP

Největší změnu v naší krajině způsobil člověk odlesňováním a vytvořením takzvané kulturní stepi; na osudech několika konkrétních druhů (např. sysel) můžeme sledovat historii přírodních stepí i polí a jejich současnost.

VETŘELCI

Rostliny a živočichové, kteří se k nám rozšířili přirozeně anebo lidským zásahem, otevírají téma původnosti a nepůvodnosti naší přírody; kromě všeobecně známých agresorů (křídlatka, bolševník, norek americký) ovšem existují stovky dalších vetřelců – jak se k nim máme chovat?

MĚSTO

Lidská sídla jsou zdánlivě mrtvými ostrovy – a přece tu žije řada rostlin a živočichů, kteří jsou úžasnými příklady přizpůsobivosti a nezkrotných sil přírody.

DIVOČINA

Dnes u nás, snad jen s výjimkou hřebenů nejvyšších hor, neexistuje místo, které by člověk nekolonizoval; jak je to vlastně s původností našich lesů, vod a strání?

VOJENSKÉ PROSTORY

Rozmanitá a cenná příroda je i na nečekaných místech – vojenské prostory jsou dokonalou přírodní laboratoří, kde můžeme sledovat vliv lidské činnosti i nečinnosti.

Seznam zobrazených zvířat:

bažant obecný
bělořit šedý
bobr evropský
čáp bílý
čáp černý
čejka chocholátá
čížek lesní
datlík tříprstý
gorila nížinná
husa velká
chocholouš obecný
chřástal polní
ještěrka zelená
jiříčka obecná
káně lesní
konipas horský
konipas luční
králíček obecný
kulíšek nejmenší
kůň domácí
ledňáček říční
linduška úhorní
listonoh letní
losos obecný
lyska černá
lýkožrout smrkový
modrásek hořcový
mravenec *Myrmica rugulosa*
mufflon
norník rudý
okoun říční
orel mořský
pisila čáponohá
plotice obecná
plšík lískový
racek bělohlavý
racek chechtavý
ropucha obecná
skokan ostronosý
skokan skřehotavý
skorec vodní
slavík modráček
sokol stěhovavý
sršeň obecná
straka obecná
strnad luční
střízlík obecný
sysel obecný
sýkora babka
sýkora koňadra
sýkora modřinka
šidélko páskované
šídlo královské
špaček obecný
tesařík alpský

2
/
8

tetřev hlušec
tur domácí
užovka hladká
užovka podplamatá
úhoř říční
vážka červená
vlaštovka obecná
vodouš bahenní
vodouš šedý
volavka popelavá
vosa lesní
vydra říční
zedníček skalní
zubr evropský
zvonek zelený
žábronožka letní

4. Inspirace pro výuku

4.1. Před zhlédnutím filmu

Před návštěvou kina můžete žáky připravit na filmový zážitek s využitím traileru k filmu (<https://youtu.be/5kgclbA2Kk>). O čem bude film vyprávět, kdo budou hlavní hrdinové, jakou bude mít film atmosféru?

Otázky k diskuzi:

Jak se liší dokumentární film od filmu hraného?
Zkuste popsat hlavní rozdíly.

Jak podle vás vypadá typický dokumentární film?
O čem mohou dokumenty vyprávět?

Jaké příběhy o zvířatech znáte?
Znáte jiné filmy, ve kterých hlavní roli hraje zvíře?

Může mít dokumentární film příběh?
Co je to wildlife dokument?

4.2 Po zhlédnutí filmu

První dojmy

V první řadě zkuste sami zjistit, co vaše žáky zajímá, jaká témata je oslovují. Můžete být překvapeni, že je zaujmou jiné části filmu, než byste čekali. Vycházejte z toho, co je upoutalo. Zaznamenávejte témata a motivy a příběhy, které zmíní - mohou být nosné pro vaši další diskuzi.

Jak byste popsali svůj zážitek z filmu?

Jaká slova vás napadají?

(zábavný, napínavý, hezký, smutný, zajímavý, poučný, nudný, nesrozumitelný, rychlý, pomalý, veselý...)

Co jste se dozvěděli nového?

Téma: scénář přírodovědného dokumentu

Vraťte se k otázkám kladeným před zhlédnutím filmu a snažte se na ně znovu hledat odpovědi:

Co je hlavním tématem filmu?

Kdo a co ve filmu vystupuje, má film nějaké hlavní hrdiny?
Dokážete popsat, o čem a jakým způsobem film vypráví?

Co vás na filmu nejvíce zaujalo, co vám utkvělo v paměti, co se vám líbilo a co naopak ne a proč?

Který příběh vás zaujal svým napětím, nebo komikou?

Žánr filmu a inspirace - komentář režiséra:

Poměrně dlouho jsme řešili „lidský prvek“, který by z jednotlivých motivů vytvářel jednodolný příběh. Zvažovali jsme mnoho variant včetně obsazení „herce“, nakonec jsme se rozhodli využít subjektivně laděný komentář psaný z pohledu autora filmu, který zachytí a popíše i proces

natáčení, jenž je často neméně zajímavý než výsledné záběry. Je náš film žánrový? Je a není... Bezpochyby používáme postupy natáčení i vyprávění příběhu, které jsou běžné pro tzv. wildlife filmy. Přesto si od žánru divočina slibujeme více. Chtěli bychom dosáhnout esejistické polohy vyprávění. Inspirace byla spíše nepřímá, daná všemi těmi filmy o přírodě, které jsem dosud viděl, ať už v televizi, nebo na filmových festivalech. Přiznám se ale, že v posledních letech si už hodně vybírám a ty úplně klasické přírodopisné filmy s pouhým výčtem druhů mě nebaví. Inspirující svým tématem a hlavně obrovským diváckým úspěchem pro mě byl holandský film Nová divočina (pozn.: The New Wilderness, 2014) a samozřejmě sleduji skvělé filmy, které v rakouské společnosti ScienceVision točí spolukameraman našeho filmu Jiří Petr. Myslím, že náš film je první celovečerní dokument o české přírodě v kinech.

Výběr zvířat - komentář režiséra:

„Casting“ zvířecích herců byl samozřejmě velmi důležitý. Měli jsme dosti omezený čas natáčení, nějakých 16 měsíců, což je pro tento typ filmu poměrně krátká doba. Proto bylo nutné natáčet zvířata, která jsme trochu znali a z nichž některá byla zvyklá na lidskou přítomnost. To ale bylo částečně dáno i jedním z témat filmu, tedy hledáním přírody a zvířat hned za prahem našich dveří nebo na místech ovlivněných lidskou činností. Snažili jsme se ten výběr udělat i co nejpestřejší - od nejmenších mravenců až po zubry. Musím zdůraznit také skvělou spolupráci s desítkami odborníků, zoologů, biologů, ochránců přírody a odborných poradců, kteří nám pomáhali svými terénními znalostmi a postřehy o chování zvířat. Šťěstí je samozřejmě také důležitý faktor, ale ona ho zase v případě natáčení dokumentů o přírodě bohatě vyvažuje smůla, takže se to vyrovná (smích).

Téma: natáčení přírody

Otázky k diskuzi:

V čem bylo natáčení filmu náročné a jaké profese se jej asi zúčastnily?

Jaké současné technologie, které znáte, by se daly k natáčení využít?

Vzpomeňte si na některé zajímavé scény z filmu. Jakým způsobem asi byly natočeny?

Jak se liší záběry ze statické a pohyblivé kamery?

K čemu se dají využít zpomalené záběry? Kdy se využívají u hraných filmů? Jaké další druhy záběrů byly ve filmu využity?

Jakým způsobem se dají u filmu využít drony?

Co je na natáčení dokumentu o přírodě obtížné?

Komentář režiséra:

Záleží, jestli točíte i o zvířatech, nebo jen krajinu a třeba kytky. Se zvířaty se to obrovsky komplikuje, obzvlášť když vám nestačí statické „atlasové“ záběry, ale chcete vyprávět příběhy. Zvířata mají ve většině případů mnohem lepší sluch, zrak a zejména čich, než máme my. Vy je pak musíte buď nějak přelstít, nebo je přesvědčit o tom, že jim neublížíte a že mohou vaši přítomnost tolerovat. Já sám mám takovou svoji interní stupnici obtížnosti, která má deset bodů. Začíná to stupněm „zhlédnout zvíře“ a přes různé fáze, třeba „dobře vyfotit“ nebo „natočit dobrý záběr“, to končí nejtěžším „natočit perfektní filmovou sekvenci“. Vy pro film potřebujete mít různé velikosti záběrů, zachytit zajímavé chování zvířat, světelnou atmosféru a ještě to musí pasovat do příběhu. Technika váží desítky kilogramů, hloubka ostrosti je

při užití dlouhých teleobjektivů minimální a vy nevíte, kam se zvíře pohne v příštím okamžiku. Pokud chcete zachytit zvíře v pohybu, spousta záběrů je pak neostrá, protože naši herci nechodí po značkách jak v hraném filmu a nemáme ostříže, který by na značky přestrojoval. Do toho hraje velkou roli počasí, protože třeba celou zimu skoro nesněží a pak najednou napadne v květnu a aktivita zvířat je tím extrémně rozkolísaná. Zvířata mají navíc i své přirozené nepřátele včetně člověka, takže vyhlídnutého herce něco zkrátka sežere.

Tím, že jsme natáčeli na poměrně rozsáhlém území a řadě míst, museli jsme řešit i logistické problémy spojené s dopravou. Obrazně řečeno, někdy nám mohly třeba uniknout dobré záběry jen proto, že jsme stáli v zácpě na dálnici. Na některá místa jsme se ale zase tvrdohlavě vraceli tak dlouho, dokud nám štěstí nepřálo a nepovedlo se záběr natočit, jinde už jsme to třeba nestihli. To je ale u tohoto typu dokumentu realita. Lov užovky jsem například natočil až po pěti dnech natáčení a ve filmu je, ale rodinku sýčků na sídlišti se mi ani za dvě jara a spoustu úsilí natočit nepodařilo. Ve filmu je tak nakonec jen jeden záběr sovy v dutině paneláku.

Nároky na techniku, čas, trpělivost, znalosti, odborné rady, řešerše atd. jsou opravdu veliké. S běžným dokumentem o lidech se to vůbec nedá srovnávat. Musíte mít také velmi tolerantní rodinu. Aby navíc takový film zaujal, je ve srovnání s běžnými dokumenty hodně drahý, protože natáčecí dny se počítají na stovky. Abych to shrnul: jen při natáčení Planety Česko jsme najezdili desítky tisíce kilometrů autem, vlakem nebo na kole a použili celkem asi 15 různých kamer a fotoaparátů.

Téma: divočina kolem nás

Dnes u nás, snad jen s výjimkou hřebenů nejvyšších hor, neexistuje místo, které by člověk nekolonizoval. Jak je to vlastně s původností našich lesů, vod a strání? Kde najdeme u nás místa člověkem nedotčená a dají se taková místa chránit, případně rozšiřovat? Co znamená bezzásahová oblast a jak lze obnovit původní ekosystémy v kulturní krajině? Více informací k tématu naleznete například na webu <https://ceskadivocina.cz>, který také nabízí přehled míst, kde divočinu můžete společně navštívit. Film Planeta Česko ukazuje, že příroda se umí nejrůznějšími vlivům přizpůsobit. Některé ekosystémy by bez lidských zásahů dokonce vymizely. Divočina může existovat v těsném sousedství s kulturní i městskou krajinou, nebo může být dokonce jejich součástí.

Otázky k diskusi:

Co je to divočina? Jaké významy slova divočina znáte? Zkuste vymyslet příklady vět s použitím slova divočina.

Jak podle vás vypadá přírodní divočina? Kde ve světě a kde u nás byste ji hledali?

Co znamená tato věta: „Divočina přitom začíná hned za vašimi dveřmi.“?

Podívejte se do naší obrazové přílohy na příklady toho, jak se příroda dokáže postupně rozšířit z malých ostrůvků do divokého porostu. Zkuste podobné příklady najít i ve vašem okolí, nebo v okolí školy.

Komentář:

Pestrou přírodu najdete na místech, kde byste ji nečekali, a v prostředí, které vás možná překvapí. Ať už je to pražský Petřín se vzácnými druhy, hnědouhelné výsypky, pískovny nebo zmiňované vojenské prostory. Tato místa, která se často nacházejí hned za vašimi dveřmi, poskytují vhodný

životní prostor pro mnohé přírodní druhy a často patří mezi evropsky významné lokality. Ropuše zelené stačí například k životu větší louže nebo tůň vyskytující se poblíž stavení či odkališť. Zde se můžete setkat i se sousedem čolkem obecným nebo ještěrkou obecnou. Pro českou přírodu totiž platí, že i když naše lesy tvoří třetinu ekosystémů naší země, většina našich ohrožených druhů není lesních! Pokud bychom se tedy snažili co největší část naší krajiny zalesnit, druhové rozmanitosti by to nepomohlo. Důležitá je pestrost. Pestrost krajiny zkrátka rodí pestrost druhů. Více k tomuto tématu na webu <http://pribehyceskeprirody.cz>.

Téma: divocí sousedi

Pracujte se seznamem živočichů zobrazených ve filmu (kapitola č. 3) a s ilustrovaným pracovním listem. Za divokou přírodou nemusíte nikam daleko, spousta zvířat si zvykla na soužití s lidmi a tak i ve městech potkáte divoké zvířecí sousedy.

Otázky a úkoly:

Dokážete roztřídit naše filmové hrdiny na savce, ptáky, plazy, ryby, obojživelníky a hmyz?

Už jste některé z nich venku potkali? Setkáváte se s některými pravidelně?

Poznáte živočichy zobrazené v pracovním listu? Víte, jak se tyto filmové hrdinové jmenují? Najděte pro každého místo, kde se mu bude dobře bydlet a nakreslete ho tam.

Uveďte příklady toho, jak živočichové žijí v sousedství lidí a lidských obydlí, nebo v prostředích, která vznikla lidskou činností.

4
/
8

Komentář:

Hodnotná příroda není jen na území národních parků. Někoho může překvapit, že mezi nejhodnotnější částí české přírody patří i místa významně ovlivněná lidskou činností. Dosvědčit by to mohl třeba listonoh – drobný korýš, který toho hodně pamatuje, protože na naší planetě existuje již 200 milionů let! Dnes obývá, společně s dalšími chráněnými druhy rostlin a živočichů, kupříkladu bývalé vojenské újezdy. K životu potřebuje nezarostlé kaluže, které mu vytvářejí např. tanky či off-roady. Vajíčka listonohů se spolu s bahnem zachytávají na pásy vojenských tanků, na kterých se pak mohou dostávat z místa na místo.

Příroda je i v našich městech, která nabízí spoustu lákavých zákoutí. Oproti okolní krajině je ve městě tepleji, což uvítá mnoho teplomilných druhů, kterým je například i náš souseď syseľ. Časté změny v okolním prostředí, jako třeba sečení travníků nebo osekávání stromů, vnímají naši sousedé jako mix starého a nového prostředí. Paneláky jim připomínají skály, zahrádky zase řídké lesy a staveniště považují za místa, kde udeřila přírodní katastrofa. Krásným příkladem je třeba souseď rorýs, netopýr, pěnkava, kos, chocholouš nebo syseľ. Všichni si místa vytvořená člověkem zamilovali. Pan kos bez ostychu sídlí na našich balkónech, souseď syseľ bydlí na golfových hřištích a chocholouši se zdržují kolem rozestavených obchodních center. Výjimkou nejsou ani pobíhající veverky na sídlištech, straky přelétající z balkónu na balkón nebo sokoli hnízdící na budovách. Jejich soužití s námi je naprosto běžnou záležitostí. Více k tomuto tématu na webu <http://pribehyceskeprirody.cz>.

4.3. Úkoly pro ty, kteří mají odvalu zažít divočinu na vlastní kůži

Vyber si jeden nebo všechny čtyři kroky:

- ZMAPUJ divočiny za školou
- SLEDUJ vybrané divoké herce a divočinu za školou
- SDÍLEJ výstup o divočině za vaší školou
- PODPOŘ divočinu kolem sebe

ZMAPUJ divočiny za školou

CÍL: objevit a zmapovat divoká místa i organismy kolem školy.

POMŮCKY: pracovní list, tužky, chuť objevovat skrytou divočinu.

Vytiskni si pracovní list na poslední straně tohoto dokumentu.

MAPA: načrtni leteckou mapu okolí školy.

HERCI: najdi některé z herců filmu Planeta Česko.

ŽIVOT HERCŮ: najdi místo, kde herci žijí (kde bydlí, potkávají ostatní herce, kde hledají partnery), vyznač vše zajímavé o hercích do mapy divočiny kolem školy.

TAJEMSTVÍ: sleduj vybraného herce a poznamenej do mapy něco nového, překvapivého z jeho života.

SLEDUJ divoké herce a divočinu za školou

CÍL: sledovat ve skupinách divočinu kolem školy a vytvořit zajímavý článek o divoké přírodě v okolí školy.

POMŮCKY: papír, tužka, foťák, případně dalekohled, lupy, určovací klíče.

HLEDÁNÍ CELEBRIT: zmapujte výskyt herců z filmu Planeta Česko v okolí školy.

PAPARAZZI skupiny: rozdělte si celebrity - herce filmu Planeta Česko do pátracích skupin. Vybavte skupiny paparazzi /detektivů. Může se hodit dalekohled, lupa, foťák, papír, tužka.

MASKOVÁNÍ: nenápadně se potulujte po okolí a určený čas sledujte herce z filmu Planeta Česko. Pokuste se získat co nejvíce informací o životě „hvězd“.

REKLAMA: připravte poutavou formu, jak na společném setkání představíte své paparazzi úlovky (video s komentářem, fotky s výstižnými lákavými popisky, chytlavý článek s jedinečným titulem atd.).

SPECIÁL: společně sestavte speciál – např. noviny, fotoreportáž, koláž, videoreportáž, dokument, komiks na nástěnku, cokoli, co představí spolužákům poutavou formou novinky ze života zvířecích a rostlinných celebrit za vaší školou. Umístěte na viditelné místo ve škole výstup vaší práce.

SDÍLEJ výstup o divočině za vaší školou

CÍL: ukázat zajímavou formou svému okolí často přehlížené ostrovy divočiny kolem školy.

POMŮCKY: papír, tužka, případně fotoaparát, videokamera, dalekohled, lupy, určovací klíče.

DIVOKÁ STEZKA ZA ŠKOLU

PRŮZKUM: zmapujte divočinu za vaší školou (lze využít pracovní list).

KONKURZ: vytipujte nejzajímavější místa a herce (rostliny či živočichy).

DIVOKÁ STEZKA: připravte kolem školy stezku s několika zastaveními (např. pro ostatní třídy, MŠ, družinu). Můžete se stát i průvodci ostatních a uspořádat komentovanou procházku po divoké stezce.

PŘIJMI ROLI SCENÁRISTY

ZÁPLETKA: poohlédni se (sám či ve skupině) v okolí školy a najdi zajímavé místo pro příběh z divočiny.

HLAVNÍ HRDINA: vyber si svého nejoblíbenějšího herce z filmu Planeta Česko, který hraje v divočině i ve tvém okolí.

SCÉNÁŘ: navrhni celý scénář pro svou zvířecí či rostlinnou celebritu. O čem by film byl? Vymysli své hlavní a vedlejší postavy, kulisy, zápletku a překvapivý závěr.

FILMOVÝ ŠTÁB

SESTAV TÝM, který připraví film o divočině.

VYBER SCÉNÁŘ, který se bude hodit k okolí vaší školy.

VYTVORĚ DOKUMENT, komiks, fotokoláž, film a plakát na film.

PODPOŘ divočinu kolem sebe

CÍL: podpořit divočinu ve svém okolí.

Věnujte pozornost zeleným ostrovům a divočině ve svém okolí. Pravidelně navštěvujte a sledujte přírodní místa plná maskované divočiny.

Sdílejte lákavé zážitky z přírody a šiřte tak zájem i informovanost o divočině kolem školy.

Pomozte podpořit divočinu svou akcí tam, kde je to možné (připravovat hmyzí hotely, škvorník či hadník a jiné příbytky, založit nový zelený ostrov, pečovat o společný přírodní prostor atd., viz odkazy a zdroje).

4.4. Odkazy a zdroje

Trailer filmu: <https://youtu.be/5kgclbAj2Kk>

Interaktivní web koproducentů filmu rozvíjející témata filmu: <http://pribehyceskeprirody.cz>

5

Web věnovaný české divočině: <https://ceskadivocina.cz>

/

8

Návody, náměty a pracovní listy pro školy ke stažení zdarma: <http://ucimesevenku.cz/>

Vzdělávací projekt Les ve škole: www.lesveskole.cz

5. Popisky k obrazové příloze

Obrazovou přílohu naleznete v samostatném dokumentu. Je připravená pro snadné zobrazení na interaktivních tabulích nebo pro projekci digitálním projektořem.

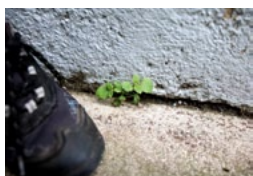
Příklady vývoje nové divočiny

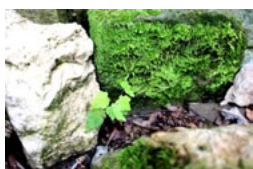
1. Mech bývá prvním průkopníkem divočiny tam, kde je vlhko a stín. **Kde kolem školy máte nejbližší přirozené mechové graffiti?**

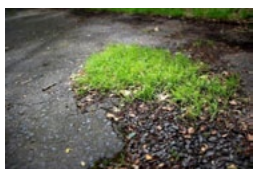
2. Lišejníky ukazují sílu přírody i uprostřed betonové džungle. **Kde všude ho najdete kolem vás?**

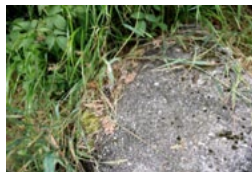
3. Je zázračné, jak byliny dokáží vyklíčit, vyrůst i kvést třeba jen v puklině betonu. **Najdete kvetoucího odvážlivce cestou do školy?**

4. Malé semenáčky dřevin mají náročný životní start. Pokud vyklíčí a nesežere je býložravec či někdo nezašlápne, čeká je náročný boj o světlo. **Kde kolem školy najdete nejmenšího stromového hrdinu?**

5. Zelené koberce vznikají nenápadně, pomalu, ale vytrvale. **Najdete ve svém okolí nově vznikající živý koberec? Jak je velký? Odhadnete, jak rychle se zvětšuje?**

6. Zbytky staveb umí zeň skvěle zakrýt. **Pátrejte po ruinách zamaskovaných v zeleni.**

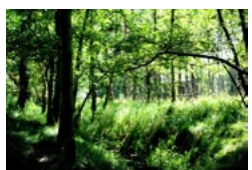

7. Jedlé keře jsou vítanými producenty jídla zdarma. Nejen pro nás, ale i pro řadu dalších hladovců. **Kolik jedlých plodů je možné najít kolem školy? Kdo si na nich pochutnává?**

6
/
8

8. Náletové dřeviny mohou vytvořit základ budoucího lesíku. Jen potřebují trochu prostoru a čas. **Najdete kolem vašeho domu mladý náletový lesík? Jak staré mohou být stromky?**

9. Pokud má příroda dost času a prostoru, vytvoří novou divočinu, kde to skutečně žije. **Jak můžete podpořit divoká místa kolem sebe?**

10. Divočina nemusí být jen hustý les. Někdy příroda připraví prosluněná místa, kde je možné relaxovat, objevovat, tvořit či jen zpomalit svůj rychlý život. **Máte své oblíbené zelené místo?**

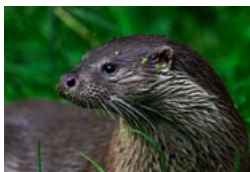
Divocí sousedé

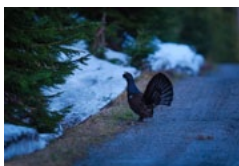
11.
Kulíšek nejmenší.

12.
Listonoh letní

13.
Vydra říční

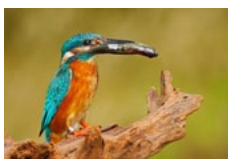
14.
Tetřev hlušec

15.
Tesařík alpský

16.
Sysel obecný

17.
Ledňáček říční

18.
Zubr evropský

19.
Sokol stěhovavý

20.
Ještěrka zelená

7
/
8

6. Projekt Les ve škole

„Co je vyhynutí kondora pro dítě, které nikdy nevidělo vránu?“
Robert Michael Pyle

Vzdělávací centrum TEREZA přes 38 let vytváří vzdělávací programy a materiály pro učitele a rodiče, které vedou děti k zodpovědnosti vůči životnímu prostředí. TEREZA usiluje o to, aby se děti učily o přírodě a skutečném světě vlastním prožitkem, bádáním a realizací svých projektů. Na jejich práci, tipy a nápady se můžete podívat na www.terezanet.cz.

Les ve škole je mezinárodní program, který vede pedagogy k tomu, aby své žáky učili o lese přímo v lese. Jeho snem je, aby děti považovaly les za bezpečné a zajímavé místo, které je plné podnětů a které mohou zkoumat všemi smysly. Program Les ve škole vzniká ve vzdělávacím centru TEREZA: www.lesveskole.cz.

Vydejte se spolu s námi lesní pěšinou. Zapojením vaší školy do programu Les ve škole od nás získáte metodické materiály, semináře, konzultace a další ověřené tipy, jak se s žáky učit o lese v lese, a to v souladu s rámcovým vzdělávacím programem. S lehkou nadsázkou tvrdíme, že není nic snazšího než vzít náš výukový materiál a vyrazit s žáky na výpravu. Uvidíte, budou se dít věci! Řada učitelů tuto zkušenost má a ráda se o ni s vámi podělí. Napište nám na lesveskole@terezanet.cz.

7. Projekce filmu Planeta Česko

Premiéra filmu: 22. března 2018

Školní projekce filmu *Planeta Česko* v průběhu celého roku Praha: Kina Aero (Praha 3), Světozor (Praha 1) nebo Bio Oko (Praha 7) – školní projekci za zvýhodněné vstupné ve vámi zvoleném termínu objednávejte u Lindy Arbanové na info@aeroskola.cz, tel. +420 608 960 016.

V ostatních případech školní projekci za zvýhodněné vstupné objednávejte přímo u svého místního kina, které vám projekci rádo zařídí.

Distribuce:
Film *Planeta Česko* distribuuje v České republice společnost Aerofilms. Pokud chcete zařadit tento film do programu svého kulturního zařízení, kontaktujte naši programistku Annu Lísalovou.

Anna Lísalová
program@aerofilms.cz
+420 723 718 484
Aerofilms, s.r.o.
Jirečkova 1008/8
170 00 Praha 7

Aeroškola, Aerofilms a Tereza 2018

JAK ROSTE DIVOČINA ZA ŠKOLOU

NAJDI a ZACHYŤ

NAŠLIJSME

Textem, obrázkem, fotkou, videem,
v domluveném prostoru, samostatně
či ve skupině.

1. **WILDBABY** Začínající **MIKRO**
divočiny (např. lišejník na betonu)

2. Odvážné **PRŮZKUMNÍKY**
(např. květiny ve škvíře betonu)

3. **SUPERHRDINY** (např. nově rostoucí,
mladý strom či keř v betonové džungli)

4. **DIVOKÉ PUBERTÁKY**
(např. „NÁCTILETÉ“ náletové dřeviny)

5. **OSTROV** nové divočiny (např. skupinku
náletových mladých stromků a keřů)

6. **STOPY** divočiny (např. okousané šišky,
stopy divokých zvířat, pířka, hnízda)

7. **ÚKRYT** divokého zvířete (např. hnízdo,
nory, háčky, krtinu, v hlíně, pod kameny)

8. **VZTAH** mezi divokou rostlinou a divokým
zvířetem (např. strom a hnízdící pták)

9. **ZNÁMKY ŽIVOTA** ve zdánlivě mrtvém
místě (např. ve starém pařezu)

10. **MÍSTNÍ VZÁCNOST** (např. jedinečnost
divoké přírody v těsném okolí školy)
